

Πατέρας: Τι σημαίνει σήμερα; (“τέξη Χριστοῦ τόν Πρόδρομον”)

/ [Γνώμες](#)

“Αμέμπτως ἱεράτευσας Θεῷ τῷ Παντοκράτορι τῇ νομικῇ διατάξει, ὧ Ζαχαρία Προφῆτα. Διό καί θυμιῶντί σοι, Ἄγγελος λέγων φαίνεται, τέξῃ Χριστοῦ τόν Πρόδρομον, μεσίτην ὄντα τοῦ Νόμου καί χάριτος τῆς ἐνθέου» (Εξαποστειλάριο της Ὁρθρου της εορτῆς του αἱίου Ζαχαρίου του προφήτου, πατρός του αἱίου Ἰωάννου του Προδρόμου, 5η Σεπτεμβρίου).

«Ἱεράτευσε γιά τον Παντοκράτορα Θεό χωρίς καμία μομφή, ἀκολουθώντας τις διατάξεις του Μωσαϊκοῦ Νόμου, Προφήτη Ζαχαρία. Γι’ αὐτό και ὅταν θυμιάζεις, Ἄγγελος Κυρίου σου φανερώθηκε λέγοντας ὅτι θα γεννήσεις τον Πρόδρομο του Χριστοῦ, που θα εἶναι μεσίτης ἀνάμεσα στον μωσαϊκό νόμο και την ἐνθεη χάρη που θα ἐρθει στον κόσμο».

«Ο Προφήτης Ζαχαρίας καταγόταν ἀπό τον οἶκο του ἀρχιερέως Αβιά, ἀπογόνου του Ααρών, και ἔμενε στα Ἱεροσόλυμα με την γυναίκα του Ελισάβετ, ἀπόγονο και αὐτή του Ααρών. Και οι δύο ζούσαν σύμφωνα με τις θείες ἐντολές, ἦταν μάλιστα δίκαιοι και ἀμεμπτοι ἐνώπιον του Θεοῦ. Εἶχαν μείνει ὁμως ἀτεκνοι και η ηλικία τους εἶχε περάσει. Την ἡμέρα της μεγάλης εορτῆς του Ἑξιλασμοῦ, ὅταν ο Ζαχαρίας εἰσήλθε στον ναό για να προσφέρει θυμίαμα, εἶδε τον ἀρχάγγελο Γαβριήλ που του ἀνήγγειλε ὅτι θα λάβει ἀπό τον Θεό στα γηρατειά του υἱό, που θα γίνει ο πρόδρομος του Κυρίου. Ο Ζαχαρίας δεν το πίστεψε, πέρασε την δοκιμασία ἐννέα μήνες να εἶναι μουγγός και ὅταν γεννήθηκε ο Ἰωάννης και ο Ζαχαρίας ἐγράψε στο πινάκιο το ὄνομά του, λύθηκε η γλῶσσα του και προφήτευσε την ἀποστολή του γιου του. Μετά την γέννηση του Χριστοῦ ο Ζαχαρίας κήρυττε την ἀποστολή και του Χριστοῦ και την παρθενία της Θεοτόκου, ζητώντας της να στέκεται στον τόπο των παρθένων ἐντός του ναοῦ, προκαλώντας το μῖσος των Ἰουδαίων. Μετά την βρεφοκτονία στην Βηθλεέμ, ὁπότε και ο Ζαχαρίας ἐκρυσπε την Ελισάβετ και τον Ἰωάννη που ἦταν 2,5 ἐτῶν σε ἕνα σπήλαιο, πέραν του Ἰορδάνου, κατηγγέλθη στον Ἡρώδη και οι στρατιῶτες τον φόνευσαν μεταξύ του ναοῦ και του θυσιαστηρίου, στον τόπο ὅπου εἶχε ὀρίσει να στέκεται η Παναγία. Το αἷμα του κύλησε ως το ἐσωτερικό του θυσιαστηρίου, μαρτυρώντας ἐνώπιον του Θεοῦ την μαιφονία των Εβραίων. Οι ἱερεῖς ἐνταφίασαν το σῶμα του στον τάφο των πατέρων του στα Ἱεροσόλυμα. Μετά το μαρτύριο του Ζαχαρία στον ναό των Ἱεροσολύμων ἐγίναν σημεῖα και τέρατα, τα ὁποῖα προμήνυαν την κατάργηση της νομικῆς λατρείας, μετά την Ἀνάσταση του Χριστοῦ. Οι ἱερεῖς ἐπαυσαν να ἔχουν ὀπτασίες θεόπεμπτων ἀγγέλων, τους ἀφαιρέθηκε το χάρισμα της προφητείας και δεν μπορούσαν πλέον να δώσουν χρῆσμό ἀπό το Δαβὶρ (το ἄδυτο του ναοῦ), οὔτε να ρωτήσουν στο εφούδ (ἄμφιο) του Ααρών και να διασαφηνίσουν στον λαό τα δυσνόητα σημεῖα της Παλαιᾶς Διαθήκης. Η μνήμη του προφήτου Ζαχαρία εορτάζεται ἀπό την Ἐκκλησία

στις 5 Σεπτεμβρίου κάθε χρόνο» («Νέος Συναξαριστής της Ορθοδόξου Εκκλησίας», εκδόσεις ΙΝΔΙΚΤΟΣ, τόμος πρώτος)

Η μνήμη του προφήτου Ζαχαρία, του πατέρα του αγίου Ιωάννου του Προδρόμου, εκτός από το πνευματικό γεγονός της σπουδής πάνω στην ζωή ενός αγίου της Παλαιάς Διαθήκης, ο οποίος δόξασε τον Θεό με την αγάπη και την αφοσίωση σ' Αυτόν, πάλεψε να παραμείνει πιστός στην αποστολή του και, ακόμη και στην αμφιβολία του, παρέμεινε ταπεινός, μας δίνει την δυνατότητα να κατανοήσουμε και μία άλλη όψη της ζωής του, που έχει να κάνει με την δική μας. Είναι η πατρότητα, το ότι, έστω και σε μεγάλη ηλικία, ο Ζαχαρίας αξιώθηκε από τον Θεό να γίνει γονεύς. Είναι ότι είχε καημό που ήταν άκληρος. Είναι το ότι είχε επίγνωση πως το παιδί που έκανε δεν ήταν μόνο δικό του, αλλά, κυρίως, του Θεού. Ότι το παιδί του είχε μία συγκεκριμένη αποστολή την οποία θα επιτελούσε και ότι ο ίδιος ως πατέρας ήταν συμπαραστάτης αυτής της αποστολής και όχι πολέμιος.

Η πατρότητα σήμερα είναι κάτι που δεν αγγίζει την νοοτροπία του πολιτισμού και της κοινωνίας μας ως στόχος. Το αντίστοιχο ισχύει και για την μητρότητα. Δεν είναι μόνο η κατάργηση της σημασίας των αυτονόητων αξιών που πήγαζαν και από την ανθρώπινη φύση μας. Είναι και το αίσθημα πως προηγείται η ατομική ευτυχία, η οποία συνδέεται με την επαγγελματική και κοινωνική καταξίωση μέσω των επιτυχιών και του χρήματος, ενώ η γονεϊκότητα απαιτεί παραίτηση από την προτεραιότητα του εγώ, θυσία, αφιέρωση, κόπο, στέρηση, αυτό που ονομάζεται στην εκκλησιαστική γλώσσα «άσκηση». Ας μην παραθεωρήσουμε βέβαια και μία υφέρπουσα περιφρόνηση από την πλευρά εκκλησιαστικών ομάδων, οι οποίες αγίους και αγίες θεωρούν μόνο αυτούς και αυτές που έχουν παραιτηθεί από την γονεϊκότητα για να ζήσουν το «υπέρ την φύσιν», λησμονώντας όμως ότι κι αυτοί και αυτές από γονείς γεννήθηκαν. Η Εκκλησία τιμά ως αγίους και τον Ζαχαρία και την Ελισάβετ, τους γονείς, και τον Πρόδρομο, τον υιό. Δεν είναι το «κατά φύσιν» και το «υπέρ την φύσιν» το κριτήριο της αγιότητας, αλλά η αγάπη προς τον Θεό και τον συνάνθρωπο.

Τι σημαίνει πατρότητα όμως (και μητρότητα αναλόγως);

Πατέρας σημαίνει αυτός που έχει αποδεχθεί ότι ο άνθρωπος βρίσκει πληρότητα στην ζωή του μέσα από την σχέση που γίνεται δέσμευση. Και η δέσμευση περιλαμβάνει όλους τους τομείς της ανθρώπινης ύπαρξης, σωματικούς, ψυχικούς, κοινωνικούς, σαρκικούς. Πατέρας γίνεται αυτός που έχει αποφασίσει να δοθεί, να αγαπήσει πιο πάνω από τον εαυτό του. Και για να γίνει αυτό χρειάζεται προετοιμασία, χρειάζεται παράδειγμα από την οικογένεια στην οποία κάποιος

μεγαλώνει. Όμως η αποτυχία των προηγούμενων δεν συνεπάγεται και την άρνηση της δοκιμής από αυτόν που μεγάλωσε, όπως δικαιολογεί πολλές φορές η επιστήμη. Πατέρας γίνεται αυτός που επιλέγει και τον ρόλο του παιδαγωγού, δηλαδή νοιάζεται για τις αξίες με τις οποίες τα παιδιά του θα μεγαλώσουν, προσφέρει και προσφέρεται, βάζει όρια, γίνεται και αυστηρός όταν χρειαστεί. Πατέρας, κατά την πίστη, είναι αυτός ο οποίος και μιλά στα παιδιά του για τον Θεό, αλλά μιλά και στον Θεό για τα παιδιά του. Με έναν λόγο, πατέρας αληθινός είναι αυτός που βλέπει την δική του ζωή ως καιρό καλλιέργειας, βελτίωσης, θυσίας, αγώνα, τόσο για χάρη της συζύγου του, όσο και για χάρη των παιδιών του. Πατέρας και στάσιμος και βολεμένος δεν νοείται.

Στα παλαιότερα χρόνια ο πατέρας είχε τον ρόλο του επικεφαλής της οικογένειας, του αφέντη, του διοικητή, του εξουσιαστή. Η αγάπη δεν προϋπόθετε σχέσεις που θα προχωρούσαν προς ισοτιμία, αλλά ήταν στηριγμένη στην ιεραρχία. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να μην μπορούν εύκολα ούτε η σύζυγος ούτε τα παιδιά να διαπιστώσουν την αγάπη του πατέρα γι' αυτά, καθώς στις σχέσεις κυριαρχούσε ένας φόβος, κάποτε συνοδευόμενος από θαυμασμό. Η αγάπη γινόταν και παρέμενε ανεκπλήρωτη έκφραση και ο πατέρας ήταν ο θεματοφύλακας της ηθικής της οικογένειας, επηρεασμένος κυρίως από τον κοινωνικό περίγυρο. Η εποχή μας εστιάζει περισσότερο στην αγάπη και την ελευθερία. Όμως και η κατάργηση οποιασδήποτε ιεραρχικής σχέσης δεν βοηθά, διότι η οικογένεια καλείται να πορευθεί σε αντίθεση με την κοινωνία, όπου η ιεραρχία εξακολουθεί να υφίσταται με τις διάφορες πλευρές της (ταξική, εξουσιαστική, κοινωνική, επαγγελματική). Ο αξιακός μετασχηματισμός στην οικογένεια δεν συνοδεύθηκε από αντίστοιχο μετασχηματισμό στην κοινωνία, ακριβώς διότι αυτός κατά βάθος δεν είναι εφικτός, εφόσον οι άνθρωποι δεν είμαστε τόσο ώριμοι ώστε να μην χρειαζόμαστε κάποιας μορφής εξουσία. Μπορεί σε κοινωνικό επίπεδο τα όρια να έχουν μετατοπιστεί προς το πιο φιλελεύθερο, αλλά δεν μπορούν να καταργηθούν.

Όσοι απομένουμε στην εκκλησιαστική ζωή και μας ενδιαφέρει η ενεργή σχέση με τον Θεό και την πίστη, χρειάζεται να ξαναδούμε το ζήτημα της πατρότητας (και της μητρότητας). Η μετατόπισή του στον χρόνο, «για να χαρούμε την ζωή χωρίς δεσμεύσεις», είναι ένα άνευ νοήματος ρίσκο. Οι παλιοί έλεγαν «η μικρός παντρέψου ή μικρός καλογερέψου». Είχαν δίκιο. Δύσκολα ο χορτάτος από εμπειρίες συμμαζεύει τον εαυτό του, διότι δεν έχει μάθει να ασκείται. Στην οικογενειακή ζωή κάθε μορφή ορίων, κάθε μορφή άσκησης, βοηθά το παιδί να έρθει πιο κοντά στον αληθινό εαυτό του. Να βρει τα στοιχεία του χαρακτήρα του. Να μπολιαστεί με αξίες. Να ωριμάσει γρηγορότερα, ώστε να νιώσει ότι η χαρά και η ευτυχία δεν βρίσκονται στην αποφυγή της δέσμευσης, αλλά στην ομορφιά της σχέσης που σε κάνει να χαίρεσαι αληθινά διότι αγαπάς. Και ο Θεός ευλογεί αυτόν

τον δρόμο, καθώς, όπως ο προφήτης Ζαχαρίας, μας βοηθά να νιώθουμε ότι τα παιδιά μας, καίτοι είναι δικά μας, δεν είναι μόνο δικά μας. Έχουν την προσωπικότητά τους, έχουν την κλήση τους από τον Θεό και τον εαυτό τους να ακολουθήσουν δικούς τους δρόμους και ότι χρέος των μεγαλυτέρων είναι η αγάπη, ακόμη και διά της σιωπής και της υπομονής όταν χρειάζεται!

π. Θεμιστοκλής Μουρτζανός